

Te Taake Whenua Maori

(Na A. T. Ngata, M.P.)

Ko te kaupapa petihana tenei i hangaia mo tenei take, i whakatakotoria e te ope o te Tai-Rawhiti ki te aroaro o te Hui o te Tiriti i tu ki Waitangi i te 30 o nga ra o Maehe 1922. Koia tenei:—

Ki te Honore te Pika me nga Mema o te Whare o Raro o te Paremata e noho huihui ana i Poneke. Ko te Pitihana a matou, he tangata Maori no Nui Tireni. E WHAKAATU ANA:—

1. He mate taimaha kua pa ki o matou whenua kua tukua nei ki te riihi, he mate i takea mai i te Ture Moni (The Finance Act), 1917.

2. Ko taua mate kei te taake i whakapangia ki o matou whenua riihi e taua ture, he taake arawhata (graduated land tax) mo nga tikanga o te pakanga nui kua taha nei.

3. I whakamaramatia e nga Minita o te Kawana-tanga i roto i te Paremata kaore i whakarereketia nga tikanga o te taake mo nga whenua Maori. Na ka whakamaoritia e matou taua kupu a nga Minita e penei ana, kei te takoto tonu te ture i te ture tawhito, e mea ra kia 1/2d. i te £1 o te wariu o te whenua te taake hei utunga ma nga whenua Maori e riihi ana, a kaore e pa te taake arawhata (ara graduated land tax) ki nga whenua Maori. Ki ta matau titiro he pera ano hoki te whakaaro o aua Minita, a o Matau Mema Maori hoki.

4. Otira no nga tau i muri mai nei, no te wa i whakapangia aie te Komihana o nga Taake nga tikanga o taua ture o te tau 1917 ki nga Whenua Maori, ka kitea kua whakarereketia te ture a kua pa he mate nui ki o matau whenua e riihi ana.

5. Ko etahi o matau whenua e utu ana i te 75 per cent o te moni reti-a-tau mo tenei taake a ka toe e 25 per cent ma te hunga nona te whenua, ara 15/- o te £1 i riro atu i te Kawanatanga. A mehemea ka piki atu ano nga wariu whenua ka riro katoa atu i te taake te moni reti. Kaore rawa ma te hunga nona te whenua.